

NARODNI DNEVNIK

Izkušaj vsak dan opoldne, izvešči nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 18.638.

Ni nasilja!

S 152 proti 134 glasovi je v soboto izglasovala skupščina prost prehod na dnevni red, odklonila obtožbo proti notranjemu ministru in s tem izjavila, da pri nas ni nasilja in da so se volitve v oblasti skupščine izvršile v vsej državi v redu.

Nas ta konstatacija skupščine izredno veseli, ker kaj je lepšega, ko zavest državljanov, da je samo tisti izvoljen, katerega narod hoče. Ampak žal mi v resničnosti ne trditve ne moremo in ne moremo verovati. In samo iz enega vzroka!

Če se vrše volitve v redu, zakaj pa se vse srbske stranke tako pulijo za volivni mandat. Ker kdor ima volivni mandat, ga hoče narod, ne pa policijski aparat, zakaj pa se vse stranke tako pehajo, da imajo one ta aparat v rokah, kadar so volitve? In zakaj zmaga pri nas v južnih krajih, v Bosni in Vojvodini vedno le stranka, ki je na vladi?

Po vseh političnih pravilih ima vendar opozicijska stranka neprimerno več šans, da si pridobi narodno zaupanje, ko pa vladna! Opozicijska stranka mora vedno licitirati navzdol, ona mora objubljati tudi modrino z neba, a vladna stranka ima dosledno to žalostno nalogo, da brani obstoječe slabe razmere, da opravičuje visoke davke, da brani nesposobno upravo in da krije vse lepo kopicico napak, ki so jo nagrnale vse naše vlade po vrsti. A kljub temu zmaga pri nas vedno vladna stranka, ne pa opozicijska!

Razlaga je samo ena: ali je pri nas narod tako neumen, da mu ni pomagati, ali pa se pri volitvah uveljavlja nakrat tretji in nepoklicani faktor, ki je močnejši od spoznanja in od volje volivcev. In ta faktor nosi samo ime: volivna nasilja.

Skupščina je dejala, da pri nas tega faktorja ni, ali naj torej mi rečemo, da je pri nas neumnost naroda kriva, ker je proti vsem pravilom logike zmaga pri nas vedno le vladna stranka?

Ne moremo tega reči, ker vidimo, da zmaga v Sloveniji in povsod, kjer ni posebnega nasilja, vedno le opozicijska stranka. Tako je Beograd vedno bolj opozicijska, tako je tudi Hrvatska ostala zvesta Radiću in tako se nima opozicija nikjer bati volitev, kjer je javna kontrola močna. Čisto druga pa je slika v južnih krajih. 14 poslancev je imel Džemiet in pridobil se jih je na podlagi plemenske agitacije in je torej smel upati, da si pridobi pri novih volitvah isto večino, to tem bolj, ker je še nastopal skupno z neodvisnimi radikali in je bil eden njegovih nosilcev sam bivši notranji minister. Pa prišle so volitve in niti en poslanec Džemiet ni bil izvoljen, njegov voditelj pa je prišel v ječo, iz katere ga je šele sedaj rešilo višje sodišče.

Vsa ta dejstva govore jasno pesem, zakaj se stranke tako zelo pehajo za volivni mandat. Ker kdo ima volivni mandat, ta ima tudi 14 džemietov poslancev, ta ima še celo kopo drugih mandatov v Južni Srbiji, Vojvodini in Bosni, ta ima večino srbskih mandatov. In za to večino gre vedno boj in zaradi te večine tudi razumemo volivna nasilja.

Zato pa smo tudi prepričani, da ta ne bodo preje prenehal, dokler ne bo volila volitev stranka, ki more jamčiti za nepristransko vodstvo volitev. Šele tedaj, kadar bo vodil volitve tisti, ki ni zainteresiran na džemietov in drugih mandatih, ki jih daje vladni aparat, šele tedaj bodo tudi v resnici svobodne volitve. Šele tedaj pa bo tudi konec volivnega nasilja. Dokler pa vodijo volitve interesi, tako dolgo bo nasilje tudi ob-

Radikalni ultimat Nikiću.

Beograd, 27. febr. Mnogo se je govorilo o zadnjem glasovanju v parlamentu. Opozicija je ugotovila, iskp ŠččŽččŽčč je bilo oddanih, HSS je bila vsa zbrana, to da s Crngorci vred 51 glasov, demokratska zajednica 48 glasov, samostojni demokratje 21, federalisti 6 in zemljoradniki 4, tako da je opozicija štela 130 poslancev. Od radikalov je bilo navzočih 148 poslancev, 17 radikalov in 1 klerikalec pa je manjkalo. Trdi se, da so z opozicijo glasovali tudi 4 nikičevci, ostali 4 pa da so baje glasovali z radikali. Tako je za vlado padlo 152 glasov, za opozicijo pa 134.

Po predvčerajšnjem glasovanju v parlamentu mislijo v vladinih vrstah, da sme vlada računati z delom v parlamentu in da ni treba v bližnjem času pričakovati nobenih sprememb v političnem življenju. Vlada si bo na vsak način prizadevala, da dobi proračun in da potem nadaljuje z izvajanjem svojega programa.

V vladnih krogih zanikujejo vse vesti o Maksimovičevi ostavki. Ali kakor se zdi, gre vse to za prepričevanje za tem, da bi se oslabil opozicija in ne bi več tako trdno vztrajala na svojem sedanjem stališču.

Nekateri politični krogi trde, da vlada ne bo mogla očuvati situacije in da se bodo v najkrajšem času morale v notranjem ministristvu izvršiti spremembe. Te dni bo izročena narodni skupščini

obtožnica Demokratske zajednice proti Boži Maksimoviću. V tej obtožnici bodo navedeni vsi slučajji terorja v zadnjih dveh letih. Obtožnico bo podpisala vsa opozicija.

Vlada zopet grozi z volitvami za slučaj, da bi se današnji kabinet omajal. Vlada si prizadeva, da bi pridobila za sebe definitivno dr. Nikića. Zato je na dnevni red današnje seje anketnega odbora postavljena obtožba HSS proti dr. Nikiću. Radikali pravijo sedaj, da se mora dr. Nikić odločiti, ali hoče biti obtožen, ali hoče postati minister.

Danes se bo v parlamentu nadaljevala razprava o proračunu. Parlamentarni krogi trde, da vlada ne bo mogla o pravem času dobiti proračuna in to samo zaradi nastopanja opozicije. Zaradi napetih odnosov med vlado in opozicijo se bo morala zateči k dvanaštini.

Včeraj je bila kratka seja ministrskega sveta, na kateri so se bavili ponajveč z resornimi stvarmi. Vojni minister je poročal o svojih stvareh. Govorilo pa se je tudi o političnem položaju. Vsi ministri priznavajo, da je situacija zelo resna. Kakor so baje nekateri ministri v ožjem krogu zatrjevali, bo notranji minister Boža Maksimović prej ali slej izvajal konsekvence in sicer najbrž še pred obtožbo Demokratske zajednice, kar pa ni dosti verjetno.

Dr. Basariček položil mandat.

Beograd, 28. febr. Včeraj je po tridnevni burni diskusiji v narodni skupščini nastalo v političnem življenju nekako zatišje, čeprav zaradi današnjega nadaljevanja razprave o proračunu večina poslanec ostala v Beogradu. Kjer so se parlamentarci sestali, so govorili o predvčerajšnjem govoru dr. Basarička in o glasovanju v skupščini. Radikali pravijo o Basaričkovem govoru, da je bil to v resnici energičen napad na nje, ki pa je bil izrečen v taki obliki, da je bila vsa skupščina zapeljana. Basariček ni jasno povedal svojega stališča in sodi se, da je govoril nepripravljen. Radikali kakor sploh vsi parlamentarni krogi so si edini v tem, da je Basariček prinesel nekaj novega v razpravo. Hotel je pokazati na neke zakulisne elemente, ki imajo vpliv na notranje ministristvo in na notranjo politiko in so odločilnega pomena sploh za dogodek pri nas.

»Hrvatski seljaški klub« je mnenja, da Basariček, če ni bil pripravljen, ne bi bil smel govoriti, temveč bi se bil moral odreči besedi. Posebno mu zamerijo, da ni nehal govoriti, ko je bil že opomnjen. Ni še znano, kaj je odločeno glede Basarička. Kakor smo zvedeli, je imel predsedničinjam Pe seji nar. skupščine Hrvatski seljaški klub sejo, da kateri je Basariček podal pojasnila. Izjavil je, da bo zaradi svoje govoru izvajal posledice in je res takoj napisal in podpisal ostavko na svoj poslanski mandat. Ta njegova odločitev je napravila v vseh parlamentarnih krogih, jako globo vtisk, ker je s tem odstopanje

vsak sum, da bi bil Basariček imel svoj govor v kakem slabem namenu proti HSS ali seljaškemu klubu.

BASARIČEK PRAVI, DA SE JE ŽRTVOVAL V KORIST HSS.

Beograd, 28. febr. Dr. Basariček je včeraj dopoldne v seljaškem klubu konferiral s svojimi tovariši. Mnogi politiki so se zanj interesirali. Razgovarjal se je z njim tudi dr. Korošec. Sinoči je dr. Basariček izrazil svoje obžalovanje, da so ga v Hrvatskem seljaškem klubu slabo razumeli. On bo iz tega izvajal posledice in iz tega se bo najbolje videlo, kako pošteno in dolgo je on mislil za stvar HSS. Dal je vodstvu HSS že na razpolago svoj mandat, toda s pogojem, da bo zaslišan. Ako se njegov razlogi, ko bo zaslišan, ne bodo uvaževali, bo njegova ostavka stopila v veljavo. On se bo umaknil nato v ozadje z vslikom: »Živijo Stefan Radić!«

Basariček je mnenja, da je vsemu krivo nesporazumljenje; kajti če se prečita ves njegov govor, se vidi, koliko je on na predlog Uzunovića, radikale in pa tajne sile, ki rušijo naš državni parlamentarizem, oblast naroda in seljaštvo.

RUMUNSKO-POLJSKA TRGOVINSKA POGODBA BO ODPOVEDANA.

Bukarešta, 28. febr. »Vitorul« piše, da bo rumunsko-poljska trgovinska pogodba odpovedana, ker dela Rumunija težave glede izvoza poljske svile, Poljska pa zopet dela težave pri izvozu rumunskega žita.

ne gre nikdar za načelno stvar, temveč le za boj za oblast in tudi obtožba zaradi volivnih nasilstev je bila sprejeta le kot boj med opozicijo in vlado. Zato je bila tudi temu primerno rešena.

Čaka nas še dolgo prosvetno delo, predno pridemo do boljših razmer in predno se bodo obtožbe proti nasilju reševale v prvi vrsti iz protesta proti nasilju. Zaenkrat pa je še vedno volivna vlada — najvišje in zato tudi ostane — nasilje.

St. Radić o nastopu Basarička.

Zagreb, 28. febr. Včeraj sta z brzimi vlakom dopotovala v Zagreb dr. Sibenik in Pavle Radić. Prišla sta na poziv Stefana Radića, da mu poročata o dogodkih v skupščini, posebno o znanem govoru dr. Basarička. Ko sta dospela v Zagreb, sta takoj odšla v stanovanje Stefana Radića na konferenco, ki ji je prisostvoval tudi dr. Daljević, ki se že dva dni mudi v Zagrebu. Stefan Radić je pri tej priliki izjavil:

Dr. Basariček je odložil svoj mandat. Njegova odstopna izjava je pri meni. Pisal mi je pismo in izrazil željo, da bi z menoj govoril. Toda sodeč po vsem, bo dr. Basariček ob svoj mandat. Njega je nekdo od radikalov pregovoril, da je zdaj najboljša, da se HSS postavi na tako stališče: »Boža Maksimović ni nič kriv. Kolikor je kriv, je to zaradi sistema, ki ga je našel in radi slabosti cele vlade, da ne more tega sistema spreminiti. Vlada ni nič kriva, pa tudi radikali ne, temveč zopet sistem in neke tajne sile, ki pa niso v vojski. Konkretno izraženo so te sile v Vojvodini madjarski beležniki.«

To ni bilo pametno povedano. Toda po odobravanju radikalov in po drugih znakih se je dalo takoj ugotoviti, da to, kar je Basariček govoril, ni politika HSS oz. HS kluba, temveč da je ravno nasprotno pojmovanju HS kluba.

Sodeč po tem bi naj to bil most, po katerem bi se Boža Maksimović umaknil v kak drug resor. Zato pa bi bilo potrebno obnoviti prejšnjo koalicijo s HSS. Naravno je, da o tem ne more biti nič govora, ker o vladni kombinaciji, kjer bi kot kakršenkoli minister sedel Boža Maksimović, HS klub niti ne govori.

Vodstvo HSS je razpravljalo tudi o proračunu ter se je postavilo na stališče, da se tej in taki vladi proračuna ne sme dati. Ta vlada bi, če bi dobila proračun, parlament kar odgodila najbrž do jeseni in bi se še veliko manj delala kakor lani. Boljše bi se bile volitve. Toda HSS bo delala na to, da se osigura normalno delo parlamenta in da se, če le mogoče, ustvari najširša koncentracija, v katero bi šla HSS, Demokratska zajednica in morebiti tudi SDS.

MARIBORSKA OBLASTNA SKUPŠČINA BREZ STREHE.

Maribor, 28. febr. Oblastna skupščina je zaključila zasedanje, ker je morala odstopiti svoje prostore porotnemu sodišču, ki bo te dni začelo z razpravami. Oblastna skupščina je dobila tri ponudbe za svoje lastne prostore in sicer v »Narodnem domu«, v gledališču in pa v hiši grofa Fodroczyja. Ne ve se še, katera ponudba bo sprejeta.

VELIK USPEH MARIBORSKE OBČINE.

Maribor, 28. febr. Vojaška uprava je imela v Mariboru dozdej najetih okrog 50 različnih mestnih objektov, plačala pa je občni dozdej le 31.000 Din najemnine. Mestna občina je zahtevala zdaj za te objekte pol milijona dinarjev, na kar pa vojna uprava ni pristala. Spor je bil izročen sodišču.

Te dni je bila izrečena razsodba, da mora vojaška uprava plačati 1.800.000 Dinarjev najemnine na leto. Toliko vsote mora plačati tudi še za leto 1926.

MASARYK SE BO OSEBNO UDELEŽEVAL SEJ ZVEZE NARODOV.

Praga, 28. febr. Predsednik republike Masaryk se bo za časa svojega bivanja v Franciji in Švicarski udeleževal tudi sej Zveze narodov.

Preurejevanje primorskega fašizma

V Primorju, 22. febr.

Fašizem v Primorju je preživel celotno leto zelo težko krizo.

Fašistovska stranka je organizirana v krajevnih fašistih, ki so zvezani v provincialni federaciji za vsako provincijo posebej. Ker je bilo Primorje razdeljeno na štiri provincije, tržaško, pulsko, reško in videmsko, je bil torej tudi primorski fašizem razdeljen na štiri provincialne federacije. V tržaški in videmski federaciji je bil položaj skrajno kritičen, ker so si stali tu nasproti dve nespravljivi struji, farinacijska, skrajno intransigentna, ki je imela za seboj ogromno večino, in pa oficijelna, zmernejša mussolinijanska, med katerima je redno prihajalo do čisto odkritih sporov in celo krvavih spopadov. Zato te dve federaciji že celotno leto niste imele rednega vodstva direktorija, izvoljenega na redni letni glavni skupščini s provincialnim političnim tajnikom na čelu, temveč so vodili federaciji razni od osrednjega vodstva stranke imenovani izredni komisariji, ki so imeli nalogo, da izčisti položaj in uredi razmere v obeh federacijah. Izredni komisariji so se menjavali precej hitro, ali položaj je ostal neizpremenjen.

V tržaški provincialni federaciji je zadnji izredni komisar, nar. posl. Barduzzi končno menda vendar, vsaj navidezno, toliko očistil ozračje, da je osrednje vodstvo stranke smatralo položaj za toliko urejen, da je bilo mogoče izročiti vodstvo federacije novemu direktoriju. Ali osrednje vodstvo stranke, ki je tudi povsod drugod odpravilo volilni sistem, je odpravilo volitve tudi v stranki sami in je samo, z odobrenjem vrhovnega vodje vsega fašizma, Mussolinija, imenovalo nove direktorije za vse provincialne federacije, kjer so razmere toliko urejene, da ni treba izrednega komisarja. Tako je bil torej tudi za tržaško provincialno federacijo imenovan direktorij z bivšim izrednim komisarjem Barduzzijem kot provincialnim političnim tajnikom na čelu in da je bil ta direktorij v petek 18. t. m. tudi že slovesno ustoličen.

Ker se je s posebno vladno naredbo v začetku letošnjega leta ustanovila nova goriška provinca, h kateri pripada 121 občin bivše Goriške in Gradišanske (ves slovenski del dežele izven sežanske in tržaške sodni okraj), je treba za to novo provincijo, ki je tvorila prej del videmske provincije, ustanoviti posebno provincialno federacijo, ki se že pripravlja in sicer pod vodstvom tržaškega provincialnega tajnika Barduzzija kot izrednega komisarja za ta pripravljana dela. Pri pomniti pa je treba, da so tudi v goriškem fašizmu razmere precej razorané in da bo tudi tu treba energičnega dela, predno bo stvar urejena.

V pulski federaciji je novi direktorij z nar. posl. Mrachom kot provincialnim političnim tajnikom na čelu tudi že ustoličen. Razmere v istrskem, zlasti pa pulskem fašizmu tudi niso bile in ravno tako še danes niso bogve kako sijajne. Saj je znano, da je prišlo v lanjskem poletju celo do odkritega upora fašistovskih miličarjev, ki so se potem morali zaradi sramotilnih napisov proti kralju in Mussoliniju, s katerimi so pomazali zidove in zaradi bombnega atentata proti karabinijerski stražnici zagovarjati pred vojaškim sodiščem. Novi direktorij skuša nezadovoljnost med fašisti obrniti v drugo smer: proti našemu narodu v Istri. Na vseh fašistovskih sestankih govore voditelji o zopet se vzbujajočem rovarstvu in goslovanskim iredentističnim hujškanjem, da je temu rovarstvu in hujšanju treba napraviti konec za vselej, da je glavna naloga fašizma v Istri ta, da napravi fašistovski red v provinciji. Ker je svoječasno pulski prefekt izjavil, da v tem pogledu daje polno svobodo esrednjemu vodstvu stranke, kateremu se očita nezadostna skrb za istrske vzdrževalce fašistovskega režima, preganja z vsakovrstnim nasiljem proti slovanskemu prebivalstvu, pri čemer seveda nihče ne gleda na to, če pri raznih hišnih preiskavah izginja marsikaj, kar prihaja prav fašistovskemu žepu in želodcu.

V reški provinci fašistovska provincialna organizacija še ni končno urejena in nima še svega direktorija, temveč ji stoji na čelu kot izredni komisar oni prosluli vodja reškega fašizma, kapitan Host-Venturi, ki so ga svoječasni fašistovski upravitelji sedaj že zdavnaj propadle »Banke Adriatike« za njegove zasluge nagradili z upravnim svetništvom te banke in ne ravno prenikskimi tantjemami. Kor spada pod reško provincijo nekdanji vološanski politični in ilirskobistriški sodni okraj, ima torej Host-Venturi pod svojo oblastjo tudi te naše kraje, ki pa so še bolj redko posejani s krajevnimi fašisti.

Redno delovanje provincialnih federacij obstoji torej le v dveh primorskih provincijah, tržaški in pulski.

Tržaški provincialni politični tajnik Bar-

duzzi je za nedeljo, 20. t. m. sklical v Trst vse politične tajnike krajevnih fašistov v tržaški provinci. Udeležili so se tega sestanka politični tajniki fašistov v Staranzanu, Pieris, Fogliano, (tržaški sodni okraj), Dutovljah (Božidar Kompare), Opčinah Nabrežini, Sežani, Tomaju, Zgoniku, Divači, Borštu, Košani (Maks Premru), St. Petru na Krasu, Prestranku, Postojni, Miljah in Zavljah. Značilno je, da so izvenš Mutovlje in Košano polit. tajniki vseh ostalih krajevnih fašistov Italijani in skoraj izključno renjiko, kar je najboljši dokaz, da se ne zaupa prav preveč domačim fašistom, pa če še tako glasno izpovedujejo svoje fašistovsko prepričanje.

Provincialni tajnik Barduzzi je na sestanku zahteval naloge, ki jih morajo v najkrajšem času izvesti krajevni politični tajniki. Stavili in predložiti morajo nemudoma provincialnemu tajniku listo imen vseh članov svojega krajevnega direktorija. Po odobritvi direktorija s strani provincialnega tajnika se bo vršilo ustoličenje. Nato je treba izvesti popis članstva, kar se mora zgoditi v roku od 23. februarja do 23. marca. Izključiti je treba vse, kar ni popolnoma zanesljivo in v vsakem oziru neoporečno. Vsi člani morajo izročiti svojo staro člansko izkaznico s fotografijo krajevnemu političnemu tajniku, ki bo izdal pod svojo osebno odgovornostjo nove izkaznice, katere so veljavne le tedaj, če so opremljene s članovo fotografijo, pečatom fašija in podpisom političnega tajnika. Nove članske izkaznice se morajo izročiti vsemu članstvu na slovesen način 23. marca ob istem času v vseh fašistih. Izkaznice se morajo izročiti osebno vsakemu posameznemu članu, a po izročitvi izkaznic se bo vršila slovesna skupna zaprisega članstva. Glede članskih prispevkov se ni odredilo nič določenega, pač pa se je priporočal provincialni tajnik, naj se poleg plačila za izkaznico prispevki omeje na najpotrebnejše, češ, ker pretirana obremenitev članstva ni pravična, ni fašistovska in tudi ni dobro propagandno sredstvo.

Generalno politično tajništvo stranke zahteva kar najstrožjo kontrolo nad krajevnimi fašisti in bo v ta namen pošiljalo prebežne nadzornike v provincije, ki bodo pregledovali upravo posameznih fašistov celo tudi v najmanjših krajih. Enako bo tudi provincialno tajništvo nadziralo upravo krajevnih fašistov po svojem glavnem knjigovodstvu.

Za splošno delovanje krajevnih fašistov bo dal direktorij provincialne federacije navodila v posebnih sporočilih. Nekaj takih navodil je direktorij že izdal in se nanašajo na odnose med fašisti in milico, ki morajo biti kar najpristnejši in najožji. Vsi fašisti morajo biti miličniki. V nekaterih krajih že obstoji taka ozka zveza med fašizem in milico, ker je politični tajnik obenem tudi poveljnik milice. Isto velja tudi za sindikate, s katerimi mora biti fašij, organizacija stranke, v najožjem stiku, ali ne da bi se vmešaval v sindikalna vprašanja. Glede pokrajinskih listov se je odredilo, da se morajo, če so nepotrebni ali celo lažifašistovski, obustaviti. Kar najbolj pa se mora razširiti po deželi »Popolo di Trieste«. Reševanje osebnih vprašanj, ki so navadno vzrok notranjim sporom, se mora prepuščati provincialnemu tajništvu, ki so brezobzirno vespovsod uvajalo disciplino. Provincialnemu direktoriju naj se vsakega pol meseca ali pa vsaj vsak mesec pošlje poročilo o stanju fašija in o krajevnih upravnih odnosih.

Nato se je precej obsežno razpravljalo o položaju v »tujerodnem« področju in so posamezni krajevni tajniki poročali o svojih odnosih. Priporočala so se razna sredstva, s katerimi naj bi se »tujerodni« živeli pridobil za fašizem in čim prej zavl v njemu odpor proti fašistovski težnji. Provincialni politični tajnik Barduzzi je pohvalil krajevne tajnike da v resnici z najboljšo voljo in veliko vneto izvršujejo v tem pogledu svojo nalogo.

Na ta način se torej preureja fašizem na Primorskem, in zdi se, vsaj na zunaj, da gre vsaka preuredba kakor po loju, da se vse lepo sklada, da vlada v vsem fašizmu najlepša sloga, da je organizacija v resnici izborna izvedena in da prav tako izborno tudi v resnici deluje. Sodeč po službenih objavah provincialnih političnih tajnikov, cziroma izrednih komisarjev, se mora sklepati tako. V resnici pa je stvar precej drugačna. Kakor že rečeno so stari spori še vedno živi, le da so trenutno obmolknili, da so se trenutno petajli; ali ob priliki bodo zopet bruhali na dan, ker ga skoraj ni dneva, da ne bi se čulo: v tem fašiju je ta ali oni član opljuskal politične tajnike, v onem so prišli na sled težkim nepravilnostim v upravi, v tretjem je prišlo do hudega spora med civilnim članstvom in milico, tam zopet med domačini in »čufarjoli«, kakor imenujejo domačini privandane renji-

ke, ki navadno zavzemajo lepša in bolj plačana mesta, druge pa med starimi skvadristi in novo pečeni fašisti, ki so se iz svojih sebičnih razlogov vrinili v fašijo itd. Gre pač predvsem za korito in za boljše mesto pri koritu, pri čemur je vsakomur v prvi vrsti za lastno ureditev in šele daleč, daleč zadaj za fašijo in fašizem.

Tako bo pač še dolgo trajalo, preden bo primorski fašizem preurejen!

Politične vesti.

— Obtožba proti ministru Maksimoviću zavrnjena. »Prazna obtožba je končala s popolnim porazom opozicije.« Tako je vzkliknil g. Uzunović, ko je odhajal po glasovanju iz skupščine in s tem točno označil glasovanje. Šlo sploh ni za to, če so se vršila za časa oblastnih volitev nasilja ali ne, temveč ta obtožba je bila samo boj med opozicijo in vlado. Kdo bo obtožba proti ministru Maksimoviću odklonjena. In ravno tako bi bila odklonjena, če bi bila še stokrat bolj podprta. Nas glasovanje o obtožbi proti notranjemu ministru Maksimoviću ni presenetilo, kakor nas danes sploh nobena stvar ne more presenetiti. — Glasovanje je odredil predsednik skupščine ob 22. zvečer. Glasovanje bi se moralo vršiti tajno, toda vodstvo radikalne stranke je poskrbelo, da so morali radikalni poslanci glasovati javno. Ob veliki napetosti skupščine je proglasil ob pol enajstih predsednik rezultat glasovanja. Za prost prehod na dnevni red in s tem proti obtožbi je glasovalo 152 poslancev, za obtožbo pa 134. Vladna večina je sprejela izid glasovanja z glasnim odobravanjem opozicija pa z ironičnimi vzkliki Živio Sokolović. — S tem pa akcija proti Maksimoviću še ni ustavljena, ker so Davidovičevci vložili že novo obtožbo. V kratkem bo torej zopet razpravljala, ali bolje rečeno, glasovala skupščina o obtožbi proti Maksimoviću.

— Sobotna seja skupščine. Vsa sobotna seja skupščine se je vršila v znaku neprestanih nemirov, vpitja in senzacije. Takoj pričetkom seje pride do glasnega prepira med posl. Zaničem in Kobasico. Prvotno noče predsednik skupščine Zanič sploh podeliti besede, ali končno mu jo vendar da. — Senzacija dneva pa je, ko stopi na govorniški gder radičevski poslanec dr. Basariček in naenkrat prične opravičevati Maksimovića, ki da ni kriv. Še na petkovi seji je Basariček ljuto napadal Maksimovića in radikale so ga zato tudi pozdravili s klici: »Kuš! in marš ven! Sedaj pa nakrat ta preobrat. Opozicionálni poslanci tega sploh razume, ti niso mogli in so bili konsternirani. Zlasti radičevci, ki so kričali: »Zblaznel je! Zmešalo se mu je in slično. Poslancem opozicije so radičevci takoj po tem incidentu zatrjevali, da bo Basariček z mesta izključen iz kluba ker klub najodločnejše obsoja to ekstraturo. Basariček sam pa je izjavil, da se je njega samo napačno razumelo in da je govoril čisto v duhu St. Radića. Za Basaričkom je govorila čela vrsta opozicionáln. poslancev in prišlo je opetovano do hudih preprirov ter je bila dopoldanska seja v največjem hrupu prekinjena. — Na popolndanski seji je vladalo največje zanimanje za govor Pavla Radića. Dejal je, da je narc vsled volivnega nasilja izgubil vero v demokracijo in da skuša današnja vlada vladati brez parlamenta. Nato je ostro napadel Maksimovića, ki je bil notar. minister v vladi »nacionalnega« bloka, ko je zapiral radičevce, bil notranji minister v vladi rimskega pravoslavja. Napada ljubljanskega škofa in klerikalno stranko. Nato je govorila še cela vrsta drugih poslancev in ob desetih je šele bila debata zaključena, nakar se je vršilo glasovanje in je bila obtožba proti Maksimoviću odbita.

— Boj za Šangaj. Kantonske čete so zasedle mesto Snugiang in jim je s tem pot v Šangaj odprta. Nobene armade ni več pred Šangajem, ki bi mogla mesto braniti. V begu odstopajoča vojska pobeglega maršala Sana pleni vsa mesta in vasi, skozi katere beži. V Šangaj so prišli prvi oddelki vojske generala Čangenagčanga, ki je izjavil, da bo Šangaj do skrajnosti branil pred rdečimi. Toda dosedaj je prišlo le 2000 njegovih vojakov v Šangaj in po vsej priliki bo kantonska vojska hitrejša ko on. Sicer pa ni verjetno, da bi sploh mogla katera kitajska vojska Šangaj ubraniti pred Kantonci, ker je vse milijonsko prebivalstvo Šangaja za Kanton. — Angleži in ostale evropske velesile so nadalje pripravljale na vsako eventual-

nost. Pred Šangajem je usidranih 64 angleških bojnih ladij. Angleška artiljerija je zasedla neke višine, ki obvladajo Šangaj. Med angleškimi, francoskimi, italijanskimi in japonskimi četami je že do-sežen sporazum za skupno vodstvo vojaških operacij, če bi postale te vsled napada na evropske naselbine potrebne.

NEMCIJA IN TURČIJA BOSTA V SLUČAJU ANGLEŠKO-RUSKEGA SPOPADDA NA STRANI RUSIJE.

Berlin, 28. febr. V tukajšnjih političnih in gospodarskih krogih z napetostjo pričakujejo nadaljnega razvoja dogodkov v odnosih med Rusijo in Anglijo. V nacionalističnih krogih povdarjajo, da Nemčija v slučaju spopada med obema velesilama ne bo mogla ostati nevtralna. Še manj pa se sme Nemčija dati pritegniti v obroč, ki ga Anglija kuje okrog Rusije.

Podobne vesti prihajajo tudi iz Angore, kjer čisto odkrito govore, da Turčija ob angleško-ruskem spopadu ne more ostati nevtralna.

Iz zgodovine kranjskega deželnega zastopstva.

V. PROVIZORIČNI DEŽELNI ZBORI. — OKTOIRANA USTAVA.

(1848—1849.)

Aprila 1848. leta so se zbrali na Dunaju stanovski odborniki, da se posvetujejo o novi deželni ustavi, občinski upravi in zemljiški odvezi, nakar so izvolili stanovni posameznih dežel odseke, ki jim je bila poverjena naloga sestaviti vse potrebne tozadevne narčte in jih predložiti novoizvoljenim provizoričnim deželnim zborom.

Kranjski provizorični deželni zbor je štel 50 članov, 18 zastopnikov starih stanov, neplemenitih graščakov in duhovščine, 14 poslancev je zastopalo mesta in trge (6 iz Ljubljane, po 1 iz Kamnika, Kranja, Novega mesta in Tržica), razumništvo in rudarstvo in 18 poslancev kmete.

A kmetje niso bili naklonjeni deželnemu zboru, vedeli so iz zasedanja prejšnjega deželnega zbora, da zahteva večina za zemljiško odvezo odkodnino in vedeli, da so v manjšini proti zastopnikom starih stanov in mest ter so se radi tega ponekod upirali celo volitvam, tako n. pr. v St. Vidu na Notranjskem, v Postojni, ponekod v ljubljanski okolici i. dr.

Ko se je 19. junija sestal provizorični deželni zbor, ki je imel po cesarskem patentu z dne 28. maja predvsem nalogo staviti narčete o ureditvi kmetijskih zadev, se je takoj izkazala njegova nezmožnost priti do takih sklepov in tudi posvetovanje posebnega odseka je ostalo brezuspešno. Zastopniki kmetkega ljudstva niso hoteli priznati sklepa prejšnjega stanovskega zbora, ki je predvidel pri narčtu zemljiške odveze odkodovanje gosposke, bili so načelno proti odkodovanju in so upali, da bo državni zbor njihovim zahtevam bolj naklonjen nego deželni zbor. Provizorični deželni zbor se je razšel, ne da bi bil izvršil naloge, ki mu je bila stavljena s cesarskim patentom.

Z vprašanjem deželne uprave in delokroga deželnih zborov se je bavil začetkom 1849. leta ustavni odsek državnega zbora v Kromerizu, ki je bil do marca z delom gotov in je nameraval predložiti 15. marca 1849 državnemu zboru narčt ustave, ki je vseboval tudi glavna osnovna določila za deželne ustave in deželnozbornski volilni red.

Narčt je predvidel direktne volitve, volilni okraj naj bi bili po možnosti uravnani po narodnostih, pravzaprav naj bi bile javne in naj bi bili vsi deželni jeziki enakopravni. Dežele, v katerih živijo razne narodnosti, naj bi same uredijo napravo, ki ji bodi izročeno sodstvo v zgolj narodnostnih zadevah.

Delokrog deželnih zborov naj bi obsegal ureditev deželnih financ in deželne politične zadeve, umetnost in znanstvo, nadzorstvo nadbožnih ustanov, skrb za reveže, bolnike in humanitarne zavode ter poselski, gasilni in stavbni red. Izmed gospodarskih zadev spada v kompetenco deželnih zborov: skrb za povzdigo kmetijstva, obrtništva in prometa, ustanovitve hramilnic, posojilnic in hipotečnih bank, deželna prometna sredstva in javne stavbe. Kar se tiče šolstva, kulturnih zadev in deželne policije, naj bi določila državna zakonodaja deželno kompetenco.

Propadle pa so glavne zahtave federalistov, zlasti zahteva po deželnem pravosuđu, deželni upravi i. dr., ker so imeli v ustavnem odseku centralisti večino.

A tudi delo ustavnega odseka v Kromerizu ni rodilo sadu, ker je vlada siloma zavrnila kromeriški državni zbor, razgnala poslance in oktoirala ustavo.

Junija 1849. leta je prišel v Ljubljano narčt oktoirane deželne ustave kranjske, ki je bil izročen posebnemu odseku. in 30. decembra 1849. leta potrjen.

Z novim deželnim redom je postala Kranjska nerazdružljiva kronovina. Imela je 10 okrajnih glavarstev, dvoje deželnih sodišč in 32 okrajnih sodišč. Zajamčena je bila enakopravnost deželnih jezikov. Za deželni zbor je bilo določenih 32 poslancev.

A oktoirana ustava in novi deželni zbor, ki se niti sestali niso, so prišli kmalu ob vajo; 31. decembra 1851. leta je vlada ustavo odpravila in v Avstriji je zavladal zopet absolutizem z najhujšo centralizacijo in germanizacijo.

Dr. Jos. Mal:

Nekaj o naših umetnostnih zbirkah.

Pred tedni je izšel v naših listih poziv k ustanovitvi slovenske akademije znanosti in naše osrednje narodne galerije, — poziv k dograditvi stavbe naše znanosti in umetnosti. Ni to le golo naključje, da si te dve najvišji in najplemenitejši panogi našega duševnega življenja, iskanja in izražanja iščete obenem in vzajemno skupne strehe. Znanost in umetnost sta hodile že od nekdaj nerazdružno roko v roki; kjer je cvetela ena od teh, tam tudi druga ni samevala neupoštevana. Bilo je temu tako v srednjeveških duhovnih centrih samostanov in je bilo tako tudi pri posameznih prosvetljenih vladarjih, ki so imeli razumevanje ali za oboje, ali pa niso podpirali niti vede niti pospeševali umetnosti. Dokaz in zgled temu je naša učna družba iz akademije operosorum: kajti baš ta doba je dala Ljubljani njene najlepše baročne spomenike v stavbarstvu in slikarstvu, pa skrbela obenem tudi za znanstveno arheologijo, zgodovino in ustvarila za praktične potrebe vsakdanjega življenja našo prvo risarsko šolo.

Naši ljudje, dijaki, plemiči in umetniki so bili v svet z odprtimi očmi: videli so v tujini veliko kulturno in umetnostno življenje, ki so ga skušali pozneje doma posnemati, pospeševati in podpirati. Kakor je prišlo danes že nekako v modo, da hoče marsikdo vedeti za mecenata, ki zbira izdelke obrti in umetnosti preteklih časov, slično so imeli tudi velikaši prejšnjih dob doma vsak svojo shrambo raritet, ako že ne sebi v zabavo, veselje in pouk, pa vsaj sebi v ponos in drugam v zavist. Naj v tem oziru opozorim le na dragocenosti knežjega dvorca in na bogato umetnostno galerijo rodbine Coppini na ljubljanskem Bregu, kjer srečamo same velike svetovne slovesa od Plamca van Dycka, blestečega Rubensa, resnega Milnerja, mojstra Benečanov Tiziana, Palma Milera, (zrepliko po njem ustvarjenega kánona ženske lepote, Violante) pa doli do Bassana, Algardija, Cagnaccija, Liberija, Bacciaccia, Lotha in našega Gladiča, — sama prvovrstna dela z zbirko umetno-obrtnih izdelkov iz zlata, srebra in porcelana ter okrasnega drobiža tavišaranga in augusburškega dela in vsi ti biseri umetnosti so v času, ko nam je Robba ustvarjal svoja dela, romali izven ljubljanskih mestnih zidov in se, žal, najbrže nepopravljivo pogubili. Taka je pač usoda večine takih privatnih zbirk, ako jih imejitelji, ki jih je z razumevanjem in ljubeznijo nabral, ne prepusti raje kakemu javnemu zavodu, zametajoč dobickarske instinkte veselih dedičev.

Take javne zbirke tvorijo pridnosti rok človeka ter iznajdljivosti njegovega duha se iz sredje 18. stoletja vedno bolj množe, vedno večje srečujemo tudi ime muzej = muzeum in vedam posvečen kraj. Med prve in najstarejše spada britanski narodni muzej, odprt pri sklepu parlamenta leta 1753. Kmalu nato je tudi papež Klement XIV. proglasil vatikanske zbirke za javne in Napoleon je hotel osnovati v Parizu centralni evropski muzej. Kar so delali veliki, v tem so jih hoteli posnemati tudi manjši, bodisi imoviti posamezniki kakor tudi mesta, občine dežele.

To stremiljenje je v reakciji proti napoleonski prepotenci in deloma tudi kot posledica varušne svetovne alianse našo oporo in netiva v romantični struji, ki se je s posebno ljubeznijo poglabljala baš v zgodovino priprostega ljudstva ter raziskovala njegove starine in posebnosti. To nalogo so si stavili med drugim za svoj cilj tudi predlagatelj nameravanega slovenskega lista »Slavinja« (1824); skoro istočasno pa je po zgledu naših sosedov Stajercov (1811), Ogrov (1802) in bratskih Čehov (1818) vznikla misel, ustanoviti tudi v Ljubljani muzej, ki bi se naj v njem zrcalila nele preteklost naroda, marveč bi se naj predstavljala tam tudi vsa njegova sodna slika.

Ko je škof Gruber leta 1821 (ravno takrat je izšel tudi prvi predlog za ustanovitev celovškega dež. muzeja) v seji deželnih stanov kranjskih predlagal ustanovitev muzeja, je povdarjal zlasti to, da ne bo manjkalo primernega gradiva in tudi ne raziskovalcev, kajti ideja vzajemnega dela se pojavlja na Kranjskem celo dosti prej ko drugod, čemur dokaj, da je leta 1693 ustanovljena academia operosorum ali leta 1767 osnovana »družba poljedelstva in koristnih umetnosti na Kranjskem«. Novi muzej naj bi bil torišče vsega znanstvenega dela in tisto središče, kjer bi vsa nova odkritja našla poti in možnosti, da se izrabijo v prid in hasek splošnosti. Gruber je imel v načrtu tudi galerijo slik vseh za deželo in narod zaslužnih mož, umetnikov in učenjakov. Razen industrijsko-obrtnega in trgovskega muzeja so mislili tudi na etnografski oddelek, — torej smo Slovenci tudi na to mislili že davno prej, preden se je pri ostalih južnih Slovanih sploh rodila želja po ustanovitvi narodnih muzejev.

Kakor je danes za enkrat gmojna stran naše Narodne Galerije odnošeno snujejo se Akademije znanosti navezane le na prstovoljne prispevke javnosti, podobno je bilo pred sto leti z našim muzejem, ki ga stanovi po vladni prepovedi niso smeli nastaniti v lastni Tivolski graščini, kjer so ga hoteli združiti z botaničnim vrtom. Čehi so leta 1818 nabrali za svoj muzej 100.000 gl., pa tudi kranjskim stanovom je uspela razpisana denarna kolekta pri plemstvu, duhovščini, trgovcih, posestnikih in uradnikih. Tržiški baron Dietrich se je ponudil, da napravi muzej brezplačno vse omare, police in mize, drugi so pošiljali v dar prirodoslovne, obrtne, umetnostne in zgodovinske predmete, med prvimi, kot nekako dragoceno kinstno darilo je došla v zbirke takozv. Dizmona kronika.

Ni moj namen, da bi razkrival poznejšo pot razvoja našega Narodnega muzeja, ki so mu zgodovinski razvoj ter množina in kvaliteta predmetov zagotavljali položaj centralnega slovenskega muzeja omenim naj le od lokalnih muzejev Ptujski muzej, ki ga je ustanovil prof. Fr. Ferik kot kulturnozgodovinski muzej in ga leta 1898 izročil ptujski občini pod pogojem, da bodi muzej javen; takrat je v ta muzej oddalo svoje zbirke leta 1893 ustanovljeno Muzejsko društvo. Kakor pri ptujskem, leži glavni pomen in bogatstvo tudi pri celjskem mestnem muzeju v rimskih izkoplinah mestne občine, v Mariboru so sedaj združene obe zbirke zgodovinskega društva in bivšega nemškega (1902 ustanovljenega) muzejskega društva, škofijski muzej pa poseduje vrsto lepih eksponatov cerkvene umetnosti. Ako izvzamemo skupino predmetov pri županstvu v Radečah, ki fungirajo kot občinski muzej, je razen posameznih zanimivosti in slikah, miniatrah in grafiki po nekaterih večjih bibliotekah med zasebnimi zbirkami tako po svoji zasnovi, obsežnosti kot tudi po smotrenem izpolnjevanju najdragocenejša zbirka vit. Strahla v Stari Loki.

Začetkom preteklega stoletja je baron Erberg na svoji dolski graščini zbral za cel muzej umetnin in redkosti, po njegovi smrti (1843) pa se je žal vse to razpele; skoro vse je izginilo brez sledov za našo kulturo kakor poprej Coppinijeva galerija. Kako neprimerno bolje je napravil Viktor Smole, ki je vse svoje dragocene zbirke z velikim delom svojega premoženja volil ljubljanskemu muzeju. V naši kulturni zgodovini si je s tem postavil neminljiv spomenik, — naj bi njegov zgled tudi v težavah današnjih dni, ki tarejo naše kulturne, umetnostne in znanstvene organizacije, našel vrednih in številnih posnemalcev!

Delavski shod v Mestnem domu.

V soboto dne 26. t. m. ob 6. zvečer se je vršil v dvorani Mestnega doma shod, ki so ga sklicale socialistične strokovne organizacije, da vzame delavstvo go-

tovo stališče do novega ministra za socialno politiko dr. Gosarja in da mu pove svoje zahteve.

Shod je otvoril predsednik Strokovne

komisije Jernejčič, ki je bil nato tudi izvoljen za predsednika shoda.

Glavni referent, Ciril Štukelj, je omenjal, da se shoda niso mogli udeležiti zastopniki delavskih organizacij izven Ljubljane, ker je skupščina Delavske zbornice, ki je bila napovedana za v nedeljo, nenadoma odgojena.

V svojem nadaljnjem govoru je očrtal splošno gospodarsko krizo, ki je nastala po vojni in ki radi tesnih in številnih carinskih meja kar noče ponehati. Gospodarska kriza je vzrok, da imamo v Evropi danes 10 milijonov brezposelnih, v Jugoslaviji sami pa približno 50.000. Točne statistike seveda nimamo. Pri nas trpe brezposelni mnogo huje, kakor v drugih državah, kajti pri nas so brezposelni zapisani lakoti. Vlada je sicer izdala nekaj pravilnik za pobiranje davka za brezposelne od delavskih plač, toda ta davek se zbira v fond, ki znaša sedaj 40 milijonov dinarjev in leži v Hipotekarni banki. Ako je novi minister za socialno politiko dr. Gosar res določil, da prejme Slovenija od tega denarja 6 milijonov za brezposelne — dosedaj tega denarja v Slovenijo še ni — potem je storil le svojo dolžnost in ima pri tem ravnateljsko zaslug, kakor oni, ki ni še ničesar ukradel. (Tudi svojevrstno mnenje! Op. ured.)

Referent je dalje omenjal naše socialne institucije. Inspekcija dela v Ljubljani je na primer prejela od policijskega oddelka notranjega ministrstva ukaz, naj ne izvršuje svoje naloge, nego naj delavske pritožbe stavi ad acta. Borze dela se ukinkajo, starostno zavarovanje delavcev se protizakonito ne izvaja, obratni zaupniki niso dovolj zaščiteni itd. Štukelj se je dalje zavaroval proti očitkom, da so socialisti privesek SDS, češ, da delajo roko v roki pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev. Ravno nasprotno: socialisti danes najbolj nasprotujejo tako zastarelemu načinu bolniškega zavarovanja, kakor se izvaja danes in so najbolj proti zlorabam v Okrožnem uradu. Socialisti zahtevajo izvedbo volitev v Okrožni urad.

O novem ministru za socialno politiko dr. Gosarju pravi govornik, da je sicer pošten in zmožen človek ter da ima dobro voljo izvesti kaj pozitivnega, da pa ne bo mogel ničesar opraviti, ker ga bo pri tem zelo ovirala konservativna struja SLS, ki je tam odločujoča, ter radikalna stranka. Govornik je predlagal posebno resolucijo, ki navaja razne delavske zahteve.

Drugi govornik Ošlak iz Maribora je govoril proti nepravilni stanovanjski politiki, proti militarizmu, klerikalizmu, buržuaziji itd.

Marcel Zorja je predlagal k resoluciji tri odstavke, od katerih se izreka prvi za enotno akcijo vsega delavstva, drugi pa izreka nezaupnico socialističnim strokovnim organizacijam in Socialistični stranki Jugoslavije.

Radi tega se je vnela živahna debata, v katero so posegli Svetek, Ošlak, Marcel Zorja, ing. Gustinčič, Jernejčič in drugi. Gustinčič je Zorjin dostavek malo ublažil.

Krščanski socialist Žužek je branil ministra dr. Gosarja pred raznimi očitki iz marksističnega tabora ter navajal nekatera konkretna dejstva, ki jih je novi

minister na polju socialne politike že izvršil.

Štukljeva resolucija je bila soglasno sprejeta enako tudi prvi dostavek Zorje, dočim je bila nezaupnica socialističnim organizacijam odklonjena.

Shod je trajal skoro tri ure. Udeležilo se ga je približno 250 delavcev, ki so vztrajali do konca. Do kakih incidentov ni prišlo.

Novi poslovnik oblastne skupščine.

V soboto je končal odsek za sestavo poslovnika za ljubljansko skupščino svoje delo. V odseku ni bil dosežen sporazum, temveč je večina vse predloge manjšine zavrgla.

Novi poslovnik je izdelan absolutno na večinskem stališču. Pravice manjšine so silno omejene in mestoma skoraj izbrisane. Tako zahteva novi poslovnik, da mora nujnost predloga podpirati 15 članov skupščine. Ker šteje vsa opozicija v ljubljanski skupščini samo 12 članov, je s tem opoziciji sploh vzeta vsaka možnost, da vložijo kak nujen predlog.

Mislimo, da je tako postopanje napačno in da ni v čast večini. Je sicer naravno, če skuša večina obvarovati sebe pred neprijetnim obstrukcionizmom, toda ni treba iti tako daleč, da se opoziciji sploh vzame možnost iniciative.

Tako postopanje mora nujno roditi zblizanje med opozicijskimi strankami in ni niti izključeno, da bo dalo to zblizanje tudi konkretne rezultate.

Če misli večina, da je tako močna, da more tudi sama povzročiti zblizanje opozicijskih strank ter pomagati k ustvarjanju napredne fronte, potem ji k tej samozvesti samo čestitamo!

Književnost.

Izidor Cankar: Zgodovina likovne umetnosti v zah. Evropi, I. del, 1. sn.: Razvoj stila v starokrščanski dobi in zgodnjem srednjem veku. V Ljubljani 1926. Izdala Slovenska Matica, 136 str., 54 slik. Cena v knjigarnah 80 dinarjev, pri Slovenski Matici 70 Din.

Ko je Slovenska Matica končala svojo izdajo Slovenskih narodnih pesmi in zaključila opis slovenske zemlje, je začela izdajati novo široko zasnovano delo »Zgodovina likovne umetnosti v zahodni Evropi«, ki jo piše univ. prof. Izidor Cankar. »Zgodovina« bo obsegala pet delov, ki bodo obravnavali naslednje umetnostne periode: 1. Starokrščanska doba in zgodnji srednji vek; 2. Romanska in gotška doba; 3. Renesanca; 4. Barok in 18. stoletje; 5. 19. stoletje. Prvi snopič, ki je sedaj izšel, opisuje razvoj slikarstva od početkov krščanstva do nekako leta 1000. Založnica trdno upa, da s to prvo slovensko »Zgodovino likovne umetnosti« odpravi obsojstvo vrzel v našem znanstvenem slovu ter poda Slovencem izobraževalno sredstvo, ki so ga dolgo pogrešali. Pisatelj sam označuje svojo »Zgodovino« v predgovoru s temi besedami: »Ona hoče biti zgodovina umetnostnega stila in hoče iz splošnih kulturnih dispozicij dobe pokazati zmiselnost na potrebo tega stila; ona ne graja in ne hvali umetnostnih tvorb, ker jih smatra za nujno posledico duhovnih razpoloženj posameznih dob in jih le predstavlja kot izraz teh razpoloženj; ona ne sodi in ne predpisuje, marveč analizira in pojasnjuje.« S tem je dano potrdilo, da se umetnost pojmuje v tej »Zgodovini« organsko in razvojno, kakor ustreza mišljenju sodobnega človeka. Knjiga je tudi nazorno opremljena, je tiskana na trpežen in zelo lep papir ter je bogato ilustrirana z večinoma celostranskimi slikami.

Ch. Lucieto:

Spomini francoskega vojnega defektiva.

Dva zaboja listin sta se tikala Francije, osem ostalih pa švicarske armade.

Bili so to dokumenti velikanske važnosti, cel švicarski mobilizacijski načrt in poročila o različnih obrambnih sistemih Švice.

Ko sem pregledoval te listine, je naenkrat v sosednji sobi močno pozvonilo, menda je bil telefon. Potegnil sem browning in žepa in dejal Mayerju:

— Dragi moj, če se ganeš, te počim. Vezi na nogah sem mu toliko odvezal, da je lahko drsal po tleh naprej, potem sem mu pa dejal:

— Stopaj pred menoj!

Takoj je ubegal in stopil pred menoj v sosednjo sobo, kjer je telefon neprestano naprej zvonil.

Skočil sem k aparatu, dvignil slušalo, toda postavil sem se tako, da Jamesa Mayerja nisem izpustil z oči. V levi slušalo v desni browning, sem vprašal.

— Halo! Kdo je tam?

— A. F. 321. S kom imam čast govoriti?

— Tukaj James Meyer.

— Res? To je pa čudno, ne spoznam Vašega glasu.

Jaz sem se na glas zasmejal rekoč:

— O veste, to ni nič čudnega, švicarski aparati so za nič.

— Pri moji veri, res je. Ali je Oberst tam?

— Ne, toda se bo menda kmalu vrnil. Ali naj mu kaj povem?

Oseba, ki je telefonirala, in ki je menda bila ženska, je trenutek pomišljala, potem pa je dejala:

— Jaz mislim, da ne bo imel ničesar proti temu, če mu poveste, da Vam je telefonirala Irma Staub, da sta obadva močaka, ki ju pričakuje danes ponoči, bila aretirana od francoskih orožnikov v St. Julien-Genevois.

— Vraga, to je pa neprijetna zadeva. Ali nista bila to onadva možaka, ki sta imela listine na ime Vernier in Gastrat?

— Da ista.

— Imate še kaj drugega javiti?

— No, ali ni to dovolj?

— Gotovo... Torej na svidenje, cenjena gospa...

in cbesil sem slušalo na aparat nazaj.

Kot je iz tega razvidno, sva imela moj tovariš in jaz prokleto srečo.

Če bi bilo telefonsko poročilo Irma Staub prejel Oberst samo eno uro poprej, bi bila padla v zasedo in bi ne bila gotovo nič več med živimi... Detektivski posel ima pač tudi svoje temne strani!

Ne da bi mislil na to, kaj se mi še vse lahko prigodi, sem eskortiral svojega ujetnika zopet v veliko sobo. Ta me je ves čas divje gledal. Komaj sem zopet

sedel za mizo, sem začul psa divje lajati. To me je pomirilo, kajti če bi prihajal kak Nemeč, bi bil pes gotovo tih in ne bi bil tako strahovito razgrajal. Naenkrat se je začul zunaj pok pištole. Pes je žalostno zavičlil in obmolnil. Nekaj trenutkov nato je nekdo potrkal na vrata; zvest svoj vlogi sem z globokim glasom zagrmel:

Wer da?

— Prijatelj, sem začul glas svojega tovariša. Odprite! Prihajam z orožniki.

Odprl sem vrata in kakih deset švicarskih orožnikov je vstopilo pod vodstvom mojega tovariša.

Pokazal sem orožniškemu poveljniku listine, ki so se nahajale na mizi in ko jih je pregledal, je ves ginjen stopil k meni, ter mi podal roko rekoč:

— Zahvaljujem se Vam za vse, kar ste storili za mojo domovino!

Obotavljal se je trenutek, potem pa je nadaljeval:

— Vam se imam zahvaliti, da sem spoznal resnico. Dosedaj sem bil germanofil in sem sveto veroval, kar je pripovedovalo Nemcem naklonjeno časopisje.

Nato se je obrnil in dal svojim ljudem povelje, naj odvedejo Jamesa Mayerja, rekoč:

— Spravite ga v zapor, kjer ga bo šef takoj po prihodu zaslišal.

V tem trenutku se je začelo zunaj ropotanje motorja.

To je gotovo šef, je dejal eden orožnikov.

(Nadaljevanje prih.)

Cena grbu je nizka (20 Din). Dobi se vseh večjih knjigarnah. Naročila pa sprejema tudi založnik, »Učiteljski dom« v Mariboru, ki ga razpošilja v nalaže za to pripravljenih ovitkih, kjer je vsaka poškodba celoma izključena.

1— 6% posojilo mesta Ljubljane za zgradbo stanovanjskih hiš so nadalje podpisali: Šturm

OBILIČEV KONCERT.

V za prirejanje koncerta skrajno neugodnem času (konec predpusta in konec meseca!) je Ljubljano posetilo akademsko pevsko društvo Obilič iz Beograda in je v petek zvečer priredilo v veliki dvorani Uniona svoj koncert z sporedom starejših in tudi novejših skladb srbohrvatske zborovske glasbene literature. Obilič je staro beogradsko pevsko društvo, delavno in zaslužno, dasi se mu člani vsakega leta menjajo. Kulturno delo Obiliča zasluži tem večjo pozornost, ker njegova akademska omladina v času kina in veseljačenja sledi idealom svojih prednikov ter bo ko odide iz univerze v svoje poklice povsod širila smisel za umetnost in glasbo ter na najlepši način služila narodu in državi.

Pevski zbor Obiliča šteje okoli 100 mladih, navdušenih pevcev in pevk, dobro je tehnično, uvežban, discipliniran, intonačno malo manj siguran, pač pa treniran v dinamiki. Glasovni material Obiliča ni prvovrsten in prav mi je rekel Obiličev na čajaniki »Ljubljanskega Zvona«, kjer so gostje imeli priliko poslušati »Zvonov zbor: »Takih glasov nam manjka, pa bi Obilič drugače pel kot poje.« Stara resnica: Vsi zbori, hrvaški, srbski, češki, ki pridejo k nam gostovat so tehnično izvrstno nastudirani, imajo glasbeno naobrazene člane in zato tudi zmajajo vse težave današnjega modernega zborovskega stavka. Glasovno pa so šibki. Obiličev sopran je z največjim naporom zmagoval višine, tenor poje preveč odprto, alt je plohist in zadirljiv, bas premalo fin. Vendar je moški zbor dosti boljši od ženskega. Našim, slovenskim pevcem malo teorije, in splošne glasbene izobrazbe, več pridnosti in energije, pa bi se vsako društvo lahko pred svetom postavilo. Tako pa ne moremo preko 16-taktnih pesmic in še te morajo iti »v ušesac«. Obilič je pa nasprotno prinesel lep skoraj nov vzpon. No, Mokranjca smo Slovenci mnogo prepevali in Slovenci smo ga prej tiskali kot Srbi (Glasbena Matica 1903), pa ga je kot srbskega klasika prijetno poslušati. Kozar in X. Rukovet sta še danes bisera jugoslovanske zborovske literature. Čuli smo dalje par nabožnih Hrističevih stvari, mladega Bajšanskega učinkoviti, po vzoru čeških zborov napisani moški zbor »Dokle ulica spik«, slavno Stolarjevo »Romarsko popevko« in posebno nas je Obilič razveselil s skladbami Jakova Gotovra (Jadovanka za teletom, Smiješno čudo, Zbori 1926) ter njegovimi »Kolednimi pesmimi« originalnimi v hrvaškem narodnem slogu posređenimi deli.

Dirigent Obiliča, g. Lovro Matačić, Ljubljancanom dobro znan iz prejšnjih opernih sezon, vodi zbor temperamentno in sugestivno, ter je izvrsten interpretator. Publika (čudež, da jo je bilo mnogo!) je vsa izvajanja Obiliča sprejela z glasno, včasih navdušeno pohvalo ter je očitno zadovoljna zapuščala lepo koncertno prireditve, ki naj bo našim zborom v pobudo za resno delo in študij novejših naše zborovske glasbe.

Sport.

Vojaske tekme v Češkoslovaški za prvenstvo v rokoborbi so se vršile v Pragi. Prvo mesto si je priporil Vondrasek (Praga), drugi je bil Havranek, največji in najtežji (128 kg) bil F. Kopriva (Praga). Po končani tekmi je sledila rokoborba med zmagovalcem Vondrasekom in profesionalnim prvakom Augustom Fristenskyjem, ki jo je sodnik po dolgem, trdovratnem boju prekinil radi poškodbe Vondracka. Slednji je par dni nato pozval Fristenskyja na revanšni boj, vendar se Fristensky še ni odzval.

Nemško industrijsko podjetje Reemtsma D. D., ki je lansko leto darovalo številne nagrade za sportnike in telovadce, je nakazalo 100.000 mark nemški sportni oblasti za lahko atletiko in nogomet.

Dunajski bokserji v Jugoslaviji. S. K. Vienna odpošlje nekaj svojih bokserjev v Jugoslavijo, kjer bodo nastopili 6. marca v Zagrebu, 8. marca pa v Beogradu. V Zagrebu bodo absolvirali sledeče boje: Bobby Spunner (W. A. C.) proti Staniću, Krawagner (Vienna), proti večkratnemu jugoslovenskemu mednarodnemu borceu Ruptiću, Magyar (Vienna) proti Kovačeviću in Fraberger proti Budiću.

Holandska išče olimpske kandidate v kolonijah. Po zgledu Amerike, Anglije in Francije se pripravlja tudi Holandska, da pošlje v svojih obsežnih kolonijah tekmovalce za amsterdamsko olimpijado. Ker vlada zelo podpira razvoj lahke atletike v šolah za domačine, je pričakovati, da bo odkrila izborne atlete.

Šestdnevna dirka v Bratislavi se je vršila zadnje dni v tako ostrem tempo, da je moralo več parov odstopiti, ker niso mogli vzdržati hitrosti, ki je sem in tja dosegla 45 km na uro. Posebno odlikovala sta se

Francoza Wambst-Lauehaye, ki sta napela vse sile, da si priborita vodstvo. Do torka je bilo absolviranih 2829 km, po 114 urah 3049 km. Takrat je še vodilo italijansko-nemško moštvo, ki je pa moralo po 3859 km prepušiti vodstvo Francozoma, ki sta tudi dosegla zmago; pri tem omenimo, da sta si v ocenitvenih bojih priborila 591 točk. Drugo mesto sta zasedla Nemca Kroll-Miethe s 400 točkami. Na tretjem mestu sta se plasirala zopet Nemca Tietz-Baur, na četrtem pa Holandca Van Kempen-Rielens. Zanimivo je, da sta Francoza še pred začetkom dirke izjavila nekemu časnikarju, da hočeta v tej tekmi doseči prvo mesto, da se tako rehabilitirata za svoj neuspeh v 18. berlinski šestdnevni dirki, kjer sta zasedla samo četrto mesto.

Gospodarstvo.

ŠE O POŽARU NA VELESEJMU.

Dne 23. februarja bi nam kmalu ogenj uničil naš velesejem, katerega izguba bi bila nenadomestljiva. Ne verujemo, da bi se v današnjih težkih časih našli možje, ki bi žrtvovali milijone za postavitev novega Slovenskega prepotrebne sejmšča.

Preiskava že ni dognala, da li je ogenj začetil zločinska roka ali otroci. Na vsak način pa je dejanje vredno največje obsodbe, naj si bodo vzrok podivjani otroci ali zločinec. Splošno pa delajo otroci iz Šiške velesejmski upravi mnogo neprilik s pobijanjem šip in drugimi poškodbami. Javnost naj se zaveda, da velesejem ne služi samo razvoju privrede, marveč je privabil v teku 7 let stotisoče tujcev v Ljubljano, ki so v našem mestu pustili milijone; zato naj vsakdo čuva sejmšče.

Ljubljanski gasilci so gasili z največjo po-

žrtvovalnostjo in hitro in z jako disciplino. Pokazala pa se je tehnična hitba, ki se mora na vsak način odstraniti. Najbližji hidrant se nahaja šele pred pivovarno Union. Naloga mestne občine je, da najnujnejše postavi nov hidrant v Lattermannovem drevoredu. Od tu se z lahkoto potegnje cevi na vse sejmšče v obrambo paviljonov in stanje njih nasadov.

Vinska razstava in sejem v Ljutomeru, dne 3. in 4. marca 1927. Razstava in sejem ljutomerskih vin, ki ga priredi iz gospodarstvih delavcev sestavljen odbor, ne bo nudil interesantom samo najboljših vin iz ljutomerskega okraja, ampak iz celega vinarskega okoliša, ki ga nazivamo ljutomerske gorice. Da bo na razpolago res prvovrsten pridelek, za to jamčijo številne prijave. Razstavljalec iz ljutomerskega vinarskega okoliša se bodo pridružili najboljši vinogradniki iz gorice radgonskega okoliša, katerih pridelki uživajo tudi star sloves. Za razstavo in sejem v Ljutomeru vlada veliko zanimanje ne samo pri nas ampak tudi v bližnjem inozemstvu. Polovična vožnja zasigurana. Posetnik kupi na odhodni postaji cel vozni listek, ki velja s potrdilom razstavnega odbora tudi za povratno vožnjo.

To in ono.

ESPERANTO.

Leta 1887 je izšla v Varšavi prva slovnica mednarodnega pomožnega jezika pod imenom: »Doktoro Esperanto« (Doktor upajoči). Stiri desetletja že obstoja in letos praznuje ves svet njega jubilejno leto.

Potrebo in velik pomen esperanta so spoznali zlasti Rusi. V sovjetski Rusiji je že preko 10.000 organiziranih esperantistov. Sovjetska vlada sama je zelo naklonjena

Modno pismo.

Klobuki.

Dandanes je moderna svila, tako za zvečer kot za dopoldne. Toda kmalu se bo jel uveljavljati slamnik. Vsakovrstna slama eksotičnega izvora, dragocena, mehka, lahka kot pero je material. Prvi med katerimi je Para posebno lepa slama, ki spominja na Panama, so kar se tiče strukture trdnjeji in močnejši. Iz tega materiala se izdelujejo mični, majhni in na pol veliki »cloches«.

Obleke.

Pri dopoldanskih oblekah razlikujemo dve smeri. Ena je gladka, ravna, ki je opremljena letos s pasom. Tudi jaboti so jako priljubljeni. Druga smer zahteva, da so obleke široke. Tajla oblek se je pomaknila bolj gori. Obleka je posneta po jumperju in kashi, ki se ji obeta letos prav uspešna sezija. Pariški krojači so hoteli posnemati narodne noše balkanskih narodov. Te noše nudijo celo serijski predlog za chic kashe.

F. Britton Austin:

Pariška obleka.

Ceprav nisem »okrivec« pri zločinu, katerega je obtožen gospod St. Georges, bi vam vendar mogla naznačiti kraj, kjer se nahaja paket, ki ga iščete. To pa le pod pogojem, da izpustite gospoda St. Georges in da ustavite vsako nadaljnje postopanje.

Pod pismom je bila podpisana »Marie Leroux«, datirano pa je bilo pismo v Villers-Amontu.

»Ali pripisujete pismu kako važnost?« je vprašal komisar.

»Šef je trenutek premišljeval.

»Kje je ta Villers-en-Amont?«

»To je mala vas pri Evreuxu.«

»Hm! In pošiljate — ste kaj poizvedeli o njej?«

»Pismo je dospelo včeraj. Telegrafiral sem takoj tamkajšnji policiji. Tu je poročilo.«

Izročil nama je daljši telegram:

Marie Leroux, 35 let stara, neporočena. Preje telegrafistinja na pošti v Arcis-sur-Marne. Leta 1922 podedovala po svojem stricu manjše posestvo v Villersu. Odpovedala službo na pošti in se preselila sem. Izvrsten sloves, nima prijateljev, ne sprejema pisem in ne telegramov. Zadnji mesec ni sprejela nobenega pisma, nobenega telegrama in nobenega obiska.

»Hm,« pravi šef, »če ni v preteklem mesecu imela nobenih zvez z zunanjim svetom, potem je težko dognati, kako ji je St. Geor-

ges sporočil, kje se nahajajo diamanti. Toda Arcis-sur-Marne? Mogoče pa se je seznanil z njo za časa vojne? Gotovo ve kaj o njegovih navadah.«

»Privedite mi St. Georges!« zapove sodnik.

Jetnika privedejo v sobo, mrzega in samozavestnega, kakor vedno. Preiskovalni sodnik se zaničljivo zadere nanj.

Je že vsemu konec, Dubois,« pravi Vaš komplic je priznal vse.

Gospod St. Georges dvigne obrvi.

»Zelo interesantno,« odvrne mirno, »star trik, gospod sodnik. Mogoče mi morete navesti tudi ime tega skrivnostnega komplica?«

Sodnik se mu prijazno nasmeje.

»Seveda, seveda! To je gospodična Marija Leroux v Villers-en-Amont,« in dvigne telegram.

Če bi pričakovali, da se bo jetnik pri tem ustrašil, bi bili sedaj zelo razočarani. Tudi on se nasmeje sodniku.

»Mi je prav žal, toda nisem še počaščen s tem, da bi jo poznal!«

S sodnikovih ustnic je izginil smehljaj.

»Toda ona trdi, da vas pozna!«

Jetnik dvigne obrvi, kakor po navadi.

»Bati je že kako domišljavo ženšče, ki se hoče delati važnim.«

»Torej vztrajate pri tem, da je ne poznate?«

»Svoj živ dan še nisem slišal o njej!«

»To bomo še videli!! In k slučaju Monnier, ali imate še kaj pripomniti?«

»St. Georges se je zadovoljil tokrat samo s tem, da je namršil obrvi.«

»Sem že vse priznal.« — In res je tekom tedna priznal, da je umoril Monniera.

»To je bil zločin radi ljubosumnja. Vedel sem, da je prijatelj moje žene. Da pa je bil njen ljubinec, tega nisem vedel. Ko sem to odkril, sem ga ustrelil. Porotniki me ne bodo obsodili.«

»Bodo vas, — če bomo mogli dokazati, da je Monnierova smrt le del vašega načrta pri ropu diamantov gospoda Dieulafoya,« divja sodnik, ves obupan nad ravnodušnostjo osumnika.

St. Georges se tudi sedaj ne neha smejati.

»Ravno to morate dokazati,« meni vljudno.

To je bilo vse, kar smo mogli spraviti iz njega. Ko so ga odvedli, smo se spogledali.

»In to pismo?« vpraša komisar ter ga dvigne kvišku.

»Poskus kake histerične babnice, ki je čitala časopise, da nas zavede v zmoto. To je moje mnnje,« pravi prepričano preiskovalni sodnik. »Vsak zamotan slučaj producira na stotine takih pisem!«

»Ni tako,« odvrne komisar, »jaz pa bi se prav rad podal v Villers-en-Amont, da preiščem zadevo.«

»Kot zastopnik gospoda Dieulafoya vas bi rad spremil,« pravi šef.

»Še boljše, mr. Quayne.« Komisar postane

ljubeznjiv. »V vaši družbi se bom čutil le počaščenega.«

Naslednega dne smo sedeli v poldanski vročini v jedilnici male gostilne v Villers-en-Amont in čakali na jed. Voz, s katerim smo prišli pred četrto ure, je stal zunaj pod pripekajočim solncem. Komisar je odšel govorit nekaj s poštno upraviteljico. Hotel je vedeti za gotovo, če gospodična Leroux v zadnjem času res ni prejela nobenega pisma. Stali smo tu in zrlji skozi okno, medtem ko je za našim hrbtom pogrinjala gostilničarka mizo.

Šef je pričel z njo razgovor, — seveda ji ni niti najmanj kaj namignil, zakaj smo prišli sem, temveč se je skušal čimprej informirati o kraju in njegovih prebivalcih.

»Ah, ne, gospod!« pravi stara in obsežna gospa; »v tem kotu se nič ne pripeti. Svet tam zunaj za nas sploh ne obstoja. Grad je prazen in v beli hiši, ki jo vidite tam na hribu, stanuje le župnik, gospod Benet, njegova nečakinja, gospodična Pichon in še gospodična Leroux.«

»Gospodična Leroux?« pravi mr. Quayne. »Poznal sem nekoč neko gospodično Leroux. Ali ni ta gospodična Leroux živila prej v Bordeauxu?«

»Ne, gospod. Prišla je iz Arcis-sur-Marne, iz vojnega ozemlja. Bila je tam na pošti kot telegrafistinja. Nato ji je umrl stric in ji zapustil hišo, no potem pa je prišla sem... toda glejte jo!«

(Dalje prih.)

esperantu. Ruska poštna uprava je izdala že dve seriji jubilejnih znamk z esperantskim tekstom. Istotako imajo dopisnice napisane v ruskem jeziku in esperantu.

Pa ne samo v Evropi, širi se tudi v Orientu. V Carigradu obstajajo esperantisti iz 10 narodov; delegat, splošne esperantske zveze v Carigradu je Hilmi Djelil Boj.

V Egiptu tudi zelo napreduje. V Port Saidu se je ustanovil nov esperantski klub. Tu di v Aleksandriji, Kairu in Tanti se širi esperantsko gibanje.

Vsako leto priredijo skoro vse države nacionalne esperantske kongrese. Letos se vrši 18. angleški kongres o Veliki noči v Oheltenhamu, 16. nemški v istem času v Kölnu am Rhein, 3. inozemski v Haarlemu od 28. do 29. maja, 14. katalonski v Soleru od 5. do 7. junija. Več drugih pa se vrši o Binkoštih, 19. mednarodni pa bo v svobodnem mestu Danzig od 28. julija do 4. avgusta.

Ideja vzajemnosti in spoznanja med narodi se učvrstuje. Esperanto je ravno ona vez in ni daleč oni čas, ko bo človeštvo prišlo do spoznanja, da se more duhovno obnoviti le potem Esperanta.

KAKO NASTANE ROMAN.

Mlad pariški pisatelj hoče vzpostaviti svojevrsten rekord. Dal se bo zapreti v stekleno omaro ter bo napisal coram publico v 40 urah 15.000 vrst dolg roman. Snov bo določilo občinstvo, kateremu predloži pisatelj 12 predlogov, 12 naslovov in 50 oseb na izbiro. Urnemu pesniku se predloži njegova naloga v zadnjem trenutku, predno se zapro za njim reklamna vrata. Nato se bo vsedel k pisalnemu stroju ter bo pisal, da se bo kar kadilo. V dveh dneh mora biti gotov. Vsak dan sme zapustiti svojo kletko za eno uro, seveda ostane pod strogim nadzorom. Kaj bo takrat delal, ne moremo povedati, ker nam prepoveduje bon ton. Vsakdo pa si lahko predstavlja, da bo približno isto, kar bo njegov hitro producirani roman, samo v bolj poštenih obliki.

Zakaj naj bodo Parižani te senzacije deležni? Zato, da se jim bo draščno dokazalo, kako velika je beda pisateljev, ki ne morejo živeti od svojega dela, če se ne prostituira kot objekti za zijalet. Ali pa naj bo stvar satira na okus širšega občinstva, ki

zahteva rekorde tudi pri duševnem udeleževanju, tako kot pri sportu? Mogoče pa čuti literarni stradalni umetnik samo potrebo, da dela reklamo. Star šele 24 let, kljub temu pa je napisal, kot poroča neki francoski list, že 63 — tridesetdeset! — pustolovskih romanov za francoske in belgijske liste, ne da bi bil postal doslej bogat ali pa slaven.

»Ali producirate tudi literaturo?« ga je vprašal neki reporter.

»Da, gospod, toda samo za lastno uporabo. Predvsem hočem postati znan.«

Ker hoče torej postati bogat, se bo vsedel v stekleno omaro ter stikal svojo povest na pisalnem stroju. Zmaj bodo stali filistri ter bodo gledali, kako se delajo pesnitve. Potem bodo šli domov ter se bodo veselili, da se jim nit reba baviti s takimi umetnostmi, ki nič ne nesejo. Pri vsakem romanu, ki ga bodo pozneje čitali, si bodo mislili: Koliko časa je neki ta razbijal po pisalnem stroju? Zakaj živ pisatelj jim je dokazal, da za pisanje romanov ni treba drugega kot sedalo in pisalni stroj.

Reklama se hoče nadarjenemu kolegu? Ne pade mi v glavo, da bi navedel njegovo ime.

DRAKONICNE KAZNI.

V Ameriki je svoječasno primanjkovalo žensk. Iz tega dejstva si je razlagati absurdno pretirano zakonito zaščito, ki jo uživajo tam Evine hčere.

O draštnem primeru poročajo iz Ohame: Trije pijani vojaki so objeli in poljubili tri študentke. Če bi se bilo zgodilo to v lihi kamrici, bi bilo mogoče vse prav, tako pa so izročile moralčno ogorčene ženske fante policiji, policija po sodniji.

Pri obravnavi so bili obsojeni: kolovodja na 15, njegova dva komplica pa vsak na 10 let ječe.

To so kazni, ki jih dobivajo v Evropi morilci.

No, drugi instanci se je zdela ta kazen vendarle nekoliko previsoka ter jo je znatno znižala: Vsak izmed grešnikov je dobil 12 mesecev ječe, šest za pijanost, šest pa za bedastulke.

Kupujte pri tvrdkah, ki oglašujejo v našem listu!

JULIO MEINL

Vodnikov trg št. 5

UVOZ KAVE I ČAJA

otvori danes svojo drugo podružnico v Ljubljani

Serravallo

železnato China-vino

vzbuja voljo do jedi, okrepi živce, zboljša kri in je REKONVALESCENTOM in MALOKRVNIM zelo priporočeno od zdravniških avtoritet. IZBORNi OKUS. Nad 10 000 zdravniških priporočil. Dobl se v vseh lekarnah.

MALI OGLASI

Za vsako besedo se plača 50 per. Za debelo tiskano pa Din 1.—.

Kurivo!

Pogačnik, Bohoričeva 5. (Tabor), Telefon 406.

Prodaja se ceno

kompletni nemško-angleški slovar in nekaj angleških knjig. — Naslov po ve uprava Nar. Dnevnika

Knjigovodkinja

bilancistka, samostojna moč z večletno prakso, vešča korespondence in strojepisja išče službo v mestu ali na deželi. Nastopi takoj. — Ponudbe prositi na upravo lista pod »Točnac«.

Drva - čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 54

najugodnejši kupčijski trg v Evropi

Pomladanski velesojem od 6. do 12. marca 1927.

1600 blagovnih skupin iz vseh strok. Zahtevajte podrobna pojasnila in prospekte od častnega zasloplstva

Stegu in drugi, Ljubljana, Gledališka ulica 8, telefon štev. 925.

Najboljši šivalni stroj in kolo

Je edino is

na dom, obrt in industrijo v vseh opreman.

Iskate nam platinski stroj DUBIED

Posti v vsaki hiši, trgovini, restorani.

Večletna garancija

Dobrota za popravila.

Hitro, točno, tudi na strobo.

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika.

"GROM"

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDI-
CIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Iskate nam platinski stroj DUBIED

Posti v vsaki hiši, trgovini, restorani.

Večletna garancija

Dobrota za popravila.

Hitro, točno, tudi na strobo.

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika.

V PRAGO

na

14. mednarodni velesojem

ki se vrši

od 20. do 27. marca 1927

odpotujejo

posetniki lahko že 10. marca

50% popust

pri osebnih in brzovlakih na jugoslovan-
skih in češkoslovaških železnih.

Razpisna pojasnila in legitimacije se dobijo pri

MATELIČ & Co.

LJUBLJANA

Kongresni trg 5.

Češkoslovaški

konzulat v Ljubljani

Breg 8.

TISKARNA "MERKUR"

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 332.

TELEFON ŠTEV. 332.

Se priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela